

Νέες Εποχές

Αλλαγή του Αρθρου 16: καταστροφή ή πανάκεια για τα πανεπιστήμια;

[Μιμίκου Μαρία Α.](#)

20.01.2019 - 08:00

https://www.tovima.gr/printed_post/allagi-tou-arthrou-16-katastrofi-i-panakeia-gia-ta-panepistimia/

Πριν από την ανάπτυξη ιδιωτικών πανεπιστημίων θα πρέπει να αλλάξουν πολλά πράγματα στα υπάρχοντα πανεπιστήμια, έτσι ώστε να διασφαλιστεί το απαιτούμενο υψηλό επίπεδο σύγκρισης

Η αλλαγή ή όχι του ισχύοντος Αρθρου 16, που απαγορεύει την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων, έχει βρεθεί και πάλι στο επίκεντρο των διενέξεων πολιτικών κομμάτων και άλλων παραγόντων στις συζητήσεις που γίνονται εντός και εκτός Βουλής, στο πλαίσιο της αλλαγής του ελληνικού Συντάγματος. Δηλαδή, για άλλη μια φορά ένα καθαρά θεσμικό θέμα, που έχει διευθετηθεί προ πολλού στις δημοκρατικές χώρες, έχει αναχθεί ως κομβικό σημείο που – δήθεν – διαφοροποιεί κόμματα και ιδεολογίες, αναδεικνύοντας και πάλι τα τριτοκοσμικά χαρακτηριστικά της χώρας. Είναι φανερό ότι απαγορεύσεις σαν και αυτή που προκύπτει από το άρθρο αυτό δεν μπορούν πλέον να συνεχίσουν να ισχύουν στον βαθμό που έρχονται σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα από τις ευρωπαϊκές σχετικές θεσμικές ρυθμίσεις. Το ουσιαστικό δηλαδή ερώτημα που θα έπρεπε να μας απασχολεί δεν είναι αν πρέπει να γίνει η αλλαγή του άρθρου σε ένα νέο Σύνταγμα, αλλά αν και κατά πόσο και κάτω από ποιες προϋποθέσεις η αλλαγή αυτή θα βοηθήσει στην ανόρθωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Έχει ενδιαφέρον πάντως να παρακολουθήσει κανείς τις επιχειρηματολογίες γύρω από το θέμα αυτό. Οι υποστηρικτές της απαγόρευσης των ιδιωτικών πανεπιστημίων βασίζουν την αντίθεσή τους κυρίως στην «εμπορευματοποίηση» της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (παρά το γεγονός ότι ιδιωτική δευτεροβάθμια, πρωτοβάθμια και νηπιακή υπάρχει εδώ και δεκαετίες) και στα δίδακτρα που θα υπάρξουν. Εσκεμμένα ή αθέλητα πάντως παραλείπουν το γεγονός ότι αυτό έχει συμβεί ουσιαστικά με τον πιο στρεβλό τρόπο.

Ο έλληνας γονέας και φορολογούμενος πληρώνουν δεκάδες χιλιάδες ευρώ για την παραπαιδεία των φροντιστηρίων (που εν πολλοίς τροφοδοτούν την παραοικονομία), για τις ατελείωτες σπουδές των «αιώνιων» φοιτητών, για τα «σπασμένα» από τις συνεχείς καταστροφές που συντελούνται στο όνομα του ασύλου πάνω στις δημόσιες υποδομές, για τα άχρηστα πανεπιστημιακά τμήματα και ΤΕΙ που έχουν διασκορπιστεί σε όλη τη χώρα χωρίς σχέδιο και με ψηφοθηρικά κριτήρια. Οπότε, μόνο ως υποκρισία μπορεί να εκληφθεί αυτό το επιχείρημα, γιατί δωρεάν δημόσια εκπαίδευση στην Ελλάδα ουσιαστικά δεν υπάρχει! Από την άλλη, οι υποστηρικτές της αλλαγής σε πολλές περιπτώσεις δίνουν μια εικόνα απόλυτης πίστης ότι, αν συμβεί αυτό – και επιτραπεί η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων -, θα λυθούν αυτόματα βασικά προβλήματα που μαστίζουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση σήμερα. Μέγα λάθος, γιατί όπως έχει αποδείξει η παγκόσμια εμπειρία, τα πολύ καλά ιδιωτικά πανεπιστήμια έχουν αναπτυχθεί και διαπρέψει μόνο εκεί όπου το επίπεδο σύγκρισής τους με τα δημόσια είναι πολύ ψηλά. Η βασική τους διαφοροποίηση είναι στη συμμετοχή ή όχι της πολιτείας στη χρηματοδότησή τους, αλλά και τα δύο έχουν δίδακτρα διαφορετικού επιπέδου φυσικά. Χωρίς παραπαιδεία και στρεβλή επιβάρυνση γονέων, φοιτητών και φορολογουμένων.

Το πραγματικό θέμα μας λοιπόν δεν είναι αν θα υπάρξει αλλαγή του άρθρου 16, η οποία θα είναι αναπόφευκτη κάποια στιγμή, αλλά ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της στην υπάρχουσα απογοητευτική κατάσταση. Πριν από την ανάπτυξη ιδιωτικών πανεπιστημίων θα πρέπει να αλλάξουν πολλά πράγματα στα υπάρχοντα πανεπιστήμια, έτσι ώστε να διασφαλιστεί το απαιτούμενο υψηλό επίπεδο σύγκρισης. Κύριοι άξονες πρέπει να είναι: Η αποδέσμευση των πανεπιστημίων από την εκάστοτε πολιτική ηγεσία. Η θεσμοθέτηση ενός λιτού πλαισίου που θα διασφαλίζει αυτοδιοίκηση, καλύτερη εσωτερική διαχείριση και ένα σύστημα εκπαίδευσης ευέλικτο αλλά ακαδημαϊκά αυστηρό και σύμφωνο με τα διεθνή πρότυπα των μεγάλων ευρωπαϊκών και αμερικανικών πανεπιστημίων. Η αυστηρή αξιολόγηση όλων των πανεπιστημίων από ανεξάρτητη διεθνή επιτροπή, έτσι ώστε αυτά που είναι ανταγωνιστικά με διεθνή πρότυπα να παραμείνουν ως τέτοια. Τα υπόλοιπα, ανάλογα με την αξιολόγησή τους, να αποτελέσουν άλλη βαθμίδα μεταλυκειακής εκπαίδευσης, που κακώς και τεχνηέντως τείνει να εξαφανιστεί από τη σημερινή πολιτική ηγεσία με τις πρόσφατες ισοπεδωτικές, αντικειμενικές και πρόχειρες συγχωνεύσεις ιδρυμάτων διαφορετικού επιπέδου, ή να καταργηθούν τελείως. Η μεγάλης κλίμακας εξοικονόμηση θα επιτρέψει, έστω και με συνθήκες λιτότητας, την ενίσχυση των δημόσιων πανεπιστημίων και τη σταδιακή ανόρθωσή τους από την κατάσταση όπου βρίσκονται σήμερα. Παράλληλα κάτι τέτοιο θα διευκολύνει και σε άλλα θέματα που σχετίζονται άμεσα, όπως η σημαντική βελτίωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τη σταδιακή αποδέσμευση από την ανάγκη φροντιστηρίων, εισαγωγικές εξετάσεις κ.λπ.

Πιστεύω λοιπόν, ότι απαραίτητη προϋπόθεση για να ωφελήσει πραγματικά ενδεχόμενη αλλαγή του Αρθρου 16 είναι να βελτιωθεί σημαντικά η υπάρχουσα κατάσταση στη δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ανάπτυξη του θεσμικού

πλαίσιου ίδρυσης νέων ιδιωτικών πανεπιστημίων, εφόσον επιτραπούν από το Σύνταγμα. Αυτό θα πρέπει να διασφαλίζει υψηλή ακαδημαϊκή ποιότητα παράλληλα με ένα αυστηρό πλαίσιο ελέγχου οικονομικής και διοικητικής διαχείρισης. Μη δημιουργήσουμε για άλλη μια φορά χωρίς σοβαρό σχέδιο μια επιπλέον εγχώρια εκπαιδευτική οντότητα που δεν θα έχει το αναμενόμενο επίπεδο και που οι επόμενες γενιές θα δυσκολευτούν να διορθώσουν.

Η κυρία Μαρία Α. Μιμίκου είναι ομότιμη καθηγήτρια ΕΜΠ.

https://www.tovima.gr/printed_post/allagi-tou-arthrou-16-katastrofi-i-panakeia-gia-ta-panepistimia/